

مجله های پژوهشی

• اقتصاد کشاورزی و توسعه

سال پنجم، شماره ۱۷، بهار ۷۶

تجزیه و تحلیل اثر توسعه تکنولوژی در بخش صنعت بر رشد و توسعه بخش کشاورزی، کاربرد تحلیل هزینه، منفعت اجتماعی در ارزیابی پیامدهای زیست محیطی، تحلیل رفتار سرمایه گذران بخش خصوصی در کشاورزی پایدار و ...

• با معارف اسلام آشنا شویم

سال شانزدهم، شماره ۳۷، بهار و تابستان ۷۶
دین و نیازهای انسان؛ فرهنگ عاشورا؛ خوش بختی چیست و خوش بخت کیست؛ حقوق در اسلام؛ نگاهی گذرا به زندگی بزرگان؛ نگرشی بر احکام؛ نقش دوست در زندگی جوان و ...

• بیانات

سال چهارم، شماره ۱ (پیاپی ۱۳)، بهار ۷۶
اندیشه قرآنی؛ تفسیر قرآن کریم (۱۳)؛
مجله قرآنی «بشارت» ویژه جوانان؛ بلای تقلید در ترجمه قرآن؛ گفت و گو با آیت الله آصفی؛ نقدها را بود آیا که عیاری گیرند؟؛ مبانی و شروط نسخ در «البیان»؛ امام مهدی (ع) در قرآن؛ قلب در قرآن؛ ابراهیم موقوف عاملی مفسری گمنام؛ مقایسه المنار

و پرتوی از قرآن؛ کیفر فراموشی قرآن؛ قرآن و اشتقاق قاره‌ها و ...

• پاسدار اسلام

سال شانزدهم، شماره ۱۸۶، خرداد ۷۶

امام خمینی (ره) از چشم بصیرت؛ زیانکاران در حماسه کربلا؛ جشنواره مطبوعات، بایدها و نبایدها؛ در سایه عصمت؛ صحیفه سجادیه، زبور آل محمد (ص) و ...

• پاسدار اسلام

سال شانزدهم، شماره ۱۸۷، تیر ۷۶.

وفاق ملی در سایه ولایت؛ شکست یهودیان در مدینه (۲)؛ وفای به عهد؛ اعتقاد به معاد و موانع گسترش آن (۱)؛ مفاتیح ترنم؛ گزارشهای علمی-پژوهشی و ...

• ۱۵ خرداد

شماره ۲۵، سال ششم، بهار ۷۶

۱۵ خرداد مبدأ انقلاب اسلامی؛ دستگیری امام و قیام ۱۵ خرداد به روایت اسناد ساواک؛ تحلیل یک روحانی نمای وابسته، از امام خمینی؛ ساواک شایعه می سازد، شهربانی تکذیب می کند؛ نهضت ۱۵ خرداد در استان فارس؛ علمای اسلام و چاپ قرآن از طرف شاه؛ فراماسونری و تشکیلات آن در ایران؛ خاطرات قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ از: حاج محسن رفیق دوست، حجة الاسلام ناصری، آقای حسن بهشتی، و شهید

مطهری به روایت اسناد ساواک؛ تازه‌های کتاب مرکز اسناد انقلاب اسلامی و ...

• پژوهشهای قرآنی

شماره ۸-۷، پاییز و زمستان ۷۵

تحولات تفسیرنگاری در قرن چهارده؛ بازتاب تفکر اصلاحی در تفاسیر جدید؛ انتظار از قرآن در تفاسیر قرن اخیر؛ اصول تفسیر متون مقدس در «فی ظلال القرآن»؛ گرایش علمی در تفاسیر معاصر؛ شکوفایی تفسیر موضوعی در بستر قرن اخیر؛ منابع و روشهای تفسیر موضوعی در سده چهاردهم؛ ریشه‌یابی کاستیهای تفسیر علمی در قرن معاصر؛ نبایسته‌ها در تفاسیر یک قرن اخیر؛ منزلت و کاربرد عقل در چهار تفسیر سده اخیر و ...

• پیام زن

سال ششم، شماره چهارم (پیاپی ۶۴)، تیر ۷۶
مسائل زنان در محضر حضرت آیت الله صانعی (۲)؛ ناگفته‌هایی از سرزمین سیب و آتش؛ دنیای جوان؛ زنان روستایی و ضرورت ایجاد تشکلهای؛ طرح محاسبه مهریه زنان به نرخ روز و ...

• پیام یونسکو

شماره ۳۰۷، فروردین ۷۶

دنیای پنهان غارنشینان؛ زندگی در سطح زیرین زمین؛ چین: خانه‌های بادرقتی؛ ایتالیا: معماری آب، باد، نور؛ اتیوپی؛

«بیت المقدس جدید»؛ مغازه‌ها در فهرست میراث جهانی و ...

• پیام یونسکو

سال بیست و هشتم، شماره ۳۱۶،

اردیبهشت ۷۶

فرهنگ و توسعه برای زندگی؛ انتخاب مسیر؛ در جستجوی هویت؛ عصر هنرمند مهاجر؛ احیای دین؛ توسعه و چندگرایی؛ آشفته‌گی رسانه‌ها؛ فرهنگ در شهر و ...

• پیک زندان

سال اول، تک‌شماره، خرداد ۷۶

نرخ ریالی دیه در سال ۷۶؛ چرا سوء رفتار؟! (به مناسبت روز جهانی کودک)؛ دادگاه اطفال، چرا و چگونه؟! و ...

• پیک زندان

سال اول، شماره اول، تیر ۷۶

عدالت و تعلیم و تربیت؛ مشاوره و راهنمایی؛ شگفتی‌های جهان؛ شریعتی و تعلیم و تربیت؛ نقش پدر در تربیت فرزند؛ نوجوان چگونه از دوران بلوغ عبور کند و ...

• التوحید

السنة السادسة عشرة، العدد ۸۹، ربيع الاول

۱۴۱۸هـ، تموز ۱۹۹۷م

السید جمال الدین .. قراءة في خطوات المشروع الاصلاحی؛ موقف الشرق .. قراءة في المشروع الاحیائی لجمال الدین؛ التجدید والاصلاح في فكر السيد جمال الدين؛ تجدید الفكر الدینی عند السيد جمال الدين؛ السيد جمال الدين والادب الحديث؛ رجال حول جمال الدين؛ السيد جمال الدين مؤسس الجامعة الاسلامیة؛ الشهيد مطهري و احیاء الفكر الدینی؛ مشکلات الواقع و ظهور المذهب البديل في الاسلام (حوار) و ...

• حکومت اسلامی

سال دوم، شماره اول (پیاپی ۳)، بهار ۷۶ مرجعیت و رهبری؛ دیدگاه حکومتی در

نظریه حسبه، اسلام سیاسی؛ سیاست شرعی و حکومت‌های بشری؛ ابعاد جهانی حکومت دینی (۱)؛ ارتباط فلسفه سیاسی و فقه سیاسی؛ آزادی سیاسی؛ اندیشه سیاسی میرزای نائینی؛ پژوهشی درباره شیخ‌علی خان زنگنه؛ نگارش‌ها و گرایش‌های سیاسی توفیق الشاوی؛ گفت‌وگوهای خردمندان درباره حکومت اسلامی؛ مباحثی پیرامون تبیین ولایت فقیه و ...

• دانشگاه انقلاب

شماره ۱۰۸ و ۱۰۹، بهار ۷۶

زبان و ادب فارسی، اوضاع کنونی و راهبردها، (میزگرد بررسی وضعیت زبان و ادب فارسی در ایران)؛ زبان فارسی در صدا و سیما؛ جمهوری اسلامی ایران؛ رسالت جمهوری اسلامی ایران در گسترش زبان و ادب فارسی؛ دیدگاه‌های ادبی نو؛ رویارویی سنت‌های ادبی و آموزه‌های جدید؛ زبان فارسی در هند؛ چگونگی ظهور و موقیعت ادبیات داستانی فارسی در عصر جدید و معاصر و ...

• درسهایی از مکتب اسلام

شماره ۴، سال ۳۷، تیر ۷۶، صفر ۱۴۱۸

فالق الحب والنوی (تفسیر موضوعی قرآن مجید)؛ اسراف و تبذیر، یک آفت جهانی؛ اوصاف سلبی مشاور؛ آیا تاریخ با همه عوامل و انگیزه‌های تحریف، حجت است؟؛ دین و معرفت علم؛ گروه شیطان؛ عروج انسان یا آرامش بخش جان و روان؛ ترجمه‌های نهج البلاغه؛ ادبیات عاشورا و ...

• سروش

شماره ۸۳۸، خرداد ۷۶

گذری بر اندیشه امام خمینی (ره)؛ امام، فقه و حقوق مدنی؛ فرهنگ اصیل اسلام از دیدگاه امام (ره)؛ نگاهی به مطبوعات بریتانیا؛ کتاب و تحولات تاریخی ارتباطات؛ شکسپیر در آیین نقد و ...

• سروش

سال نوزدهم، شماره ۸۳۹، خرداد ۷۶

میزگرد اطلاعات و ارتباطات؛ اصول و مبانی ارتباطات، نسخه‌هایی برای صلح؛ دین و زبان هنر و ...

• سروش

سال نوزدهم، شماره ۸۴۵، تیر ۷۶

جایگاه طنز در صدا و سیما؛ چهره؛ گفتگو با مجید مظفری؛ هابرماس؛ نظریه کنش ارتباطی؛ سینمای تبلیغات سیاسی و ...

• شاهد

شماره ۲۶۶، تیر ۷۶

درسهای حضور؛ پرسشهای هفتم تیر؛ از سالهای آموختن؛ میعادگاه هنر انقلاب؛ کتاب امروز و ...

• فقه

شماره ۷۵، زمستان ۷۵

نکته‌هایی در فقه روابط بین الملل؛ نگاهی به اصول روابط بین الملل اسلامی (۱)؛ دارالاسلام و دارالکفر و آثار ویژه آن دو؛ فروش قرآن به غیر مسلمان از نگاه امام خمینی (ره)؛ حکم کشتن قربانی خارج از منی؛ ورود کافران به مسجدها و مکانهای مقدس؛ معیار آغاز و انجام ماههای قمری؛ نقدی بر مقاله فقه و هنرهای تجسمی و تصویری؛ ابزار لهور و دگرگونیهای زمان و ...

• فقه اهل البيت عليهم السلام

العدد الرابع، السنة الاولى، ۱۴۱۷هـ/

۱۹۹۷م

بحث حول الصابئة؛ حول اصناف الدينة الستة - القسم الثاني؛ المسائل المستحدثة في الفقه الاسلامي؛ مداواة الرجل للمرأة والمرأة للرجل؛ دروس في علم الفقه و ...

• کلام اسلامی

سال ششم، شماره ۲۲، تابستان ۷۶

حدیث «این الله» یا بزرگترین دستاویز

و هابیان مجسم؛ حق محض و امحای باطل (۱)؛ ریشه‌ها و نشانه‌های سکولاریزم (۲)؛ برهان و جودوی (هستی‌شناسی) (۳)؛ غزل منتشر نشده از علامه طباطبایی (ره)؛ استقبال شایسته (از شعر ناتمام علامه)؛ قرمطیان و اسماعیلیان؛ آشنایی با مسائل جدید علم کلام؛ خدا در فلسفه کانت؛ غزالی از سالک عارف آیت‌الله مرندی (ره)؛ گوناگون کلامی؛ کیسانیه، افسانه یا حقیقت؟! (۴)؛ آیا عرب جاهلی در تدبیر مشرک بود؟؛ «بداء» در اشعار مولوی؛ بررسی مسئله شفاعت و ...

• کیهان اندیشه

شماره ۷۱، فروردین و اردیبهشت ۷۶

امام خمینی و میراث فلسفه عرفانی اسلامی؛ حکیمی گمنام از ماوراءالنهر؛ ثابت و متغیر در نگاه امام خمینی و ...؛ مسأله اسماء و صفات الهی؛ گذری به معرفت‌شناسی؛ مکتب تاریخی مسعودی؛ عقل در حکمت و شریعت؛ اضطراب اسرار خدا؛ جنبش ذاتی طبیعت؛ جایگاه مقولات در منطق، آواز پر جبرئیل؛ اخبار کتاب، گزارشهای علمی فرهنگی و ...

• کیهان فرهنگی

سال چهاردهم، شماره ۱۳۳، خرداد و تیر ۷۶
پلورالیسم دینی، حقیقت دینی یا واقعیت سیاسی؟؛ بحثهای ایدئولوژیک، هدفهای سیاسی؛ بررسی تئوری عصریت معرفت دینی (۲)؛ درآمدی بر زندگی «فروغ فرخزاد»؛ تمدنهای خاور زمین، آموزگاران تمدن یونانی؛ چشم در چشم حزین؛ سبک آذربایجانی در شعر نظامی گنجوی؛ جلال و جمال؛ دین نزد مردم کهن؛ اجتهاد پویا، لازمه دین ماندگار؛ قیام سریداران؛ تاریخچه تحقیق در ادیان ابتدایی؛ منقبت هنر ایرانی؛ فرهنگ سیاسی نخبگان در نظامهای تام‌گرا؛

زمینه‌های فکری و فرهنگی پیدایش مشروطه؛ خیام هدایت؛ «امه سزر»، متعهد و مبارز و ...

• معرفت

سال پنجم، شماره چهارم (پیاپی ۲۰)،

بهار ۷۶

شیوه‌های اسلامی کردن دانشگاهها؛ میزگرد جامعه‌شناسی دین؛ روش مطالعه در جامعه‌شناسی دین؛ جستاری در جامعه‌شناسی دین؛ مفسران دینی در جامعه (روحانیان و روشنفکران)، دین، سوالات مهم؛ دین در بستر دیدگاهها؛ جامعه‌شناسی معرفت؛ فلسفه علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی معرفت؛ تحلیلی جامعه‌شناختی از سنت عزاداری امام حسین (ع)؛ پایان فضیلت و ...

• معرفت

سال ششم، شماره اول (پیاپی ۲۱)، تابستان ۷۶
عرفان و حکمت اسلامی؛ میزگرد جامعه سکولار، جامعه دینی؛ عوامل تغییرات اجتماعی در نهج البلاغه؛ نقش اسلام در تکوین و پیروزی انقلاب ایران؛ نگاهی به نظریه‌های انقلاب؛ نظارت اجتماعی؛ از خود بیگانگی؛ ساخت و ساختگرای؛ سرمشق و جامعه‌شناسی؛ فرایند ارزیابی پایگاههای اجتماعی؛ سقوط اخلاقی جوامع غربی و ...

• موعود

شماره دوم، خرداد و تیر ۷۶

امام مهدی (ع) در کلام امام حسین (ع)؛ حسین (ع) مفسر معنی مرگ؛ جایگاه امام معصوم در نسبت با کل هستی؛ از کیومرث تا سوشیانس؛ در محضر زیارت ناحیه و ...

• میقات الحج

السنة الرابعة، العدد السابع، ۱۴۱۸هـ

فلسفه الحج و اسرار مناسکه؛ تعمير الكعبة و مراسعه؛ الحج البذلي؛ بيعة العقبة؛ الحرم المكي في مرآة الفقه؛ مقام

إبراهيم؛ الحج في الأدب العربي؛ واقعة الحرة؛ القرامطة وفتنتهم في مكة؛ مناسك الحج؛ المساجد والإماكن الأثرية...؛ مختصر معجم معالم مكة التاريخية؛ معجم ماكتب في الحج والزياره و ...

• نامه فرهنگستان علوم

سال ۳، شماره ۵، پاییز ۷۵

شناخت فلسفی و آموزش؛ اقتصاد و امنیت ملی؛ نخبگان علم و عمل ایران؛ میرزا ابوالحسن جلوه اصفهانی؛ فرهنگستانها؛ انجمن سلطنتی کانادا؛ معرفی کتاب و ...

• نامه مفید

سال سوم، شماره اول (پیاپی ۹)، بهار ۷۶

تعارض علم و دین؛ در خلقت انسان؛ پژوهشی درباره زبان قوم در قرآن؛ تفسیر آیه محاربه و احکام فقهی آن؛ مسأله شر ادراکی در حکمت متعالیه؛ سیری در مبانی وجودشناختی آقا علی مدرس؛ تعلیقات الشواهد الربوبية للحکیم المؤسس آقا علی مدرس؛ تورم جزایی و پیامدهای آن؛ پیش درآمدی بر توجیحات معاصر پیرامون ربا؛ کتابشناسی شناخت و ...

• نمایه

سال هفتم، شماره ۳ (پیاپی ۶۴)، تیر ۷۶

نمایه نشریات علمی و فرهنگی و کتابهای روز.

• همدان

سال سوم، شماره ۹، بهار ۷۶

امام خمینی (رض) در زلال ناب قرآن و تفسیر؛ عین القضاة و منتقدان او؛ بهار معنی؛ نقش معلم در ایجاد برنامه‌های آموزشی و درسی خلاق و فعال؛ نماگرهای آماری استان همدان و ...

کتابشناسی قم

ناصر باقری بیدهندی

کتابشناسی قم مشتمل بر معرفی پاره‌ای از کتابهایی است که درباره شهر قم نوشته شده است. این کتابشناسی مفصلتر از آن بود که اینک چاپ می‌شود. نظر به صفحات محدود مجله آینه پژوهش، فقط گزیده‌ای از این کتابشناسی در اینجا مجال نشر یافته است. امید است صورت کامل این کتابشناسی، که شامل معرفی صدها جلد کتاب در باره تاریخ و فرهنگ و رجال قم است و از پی تحقیق و تتبع فراوان انجام گرفته، به صورت مستقل منتشر شود و فایده آن عام گردد. (آینه پژوهش).

۱. آینه تاریخی قم

ابوالقاسم بدر، ۱۳۴۸، ۱۲۱ ص.

ر. ک: فهرست پایان‌نامه‌های فارغ التحصیلان دانشکده الهیات و معارف اسلامی دکتری و فوق لیسانس ۱۳۲۴-۱۳۶۵.

۲. الاربعین فی فضائل قم والقمین

شیخ حسین بن ملا محمد حسن بن محمدرضا بن مولی تقی قمی، متخلص به مفلس و معروف به «اردشیره». عربی و ده برگ است.

ر. ک: الذریعه، ج ۱۱/۵۱.

۳. الاربعینات

احمد مولائی مشهور به مولوی همدانی، ناشر: هاجر مولائی، قم: مطبعه نهضت، تاریخ نشر ۱۳۶۹. ص ۱۴۱ فی مقاتله الحسنی صاحب طبرستان مع اهل قم.

۴. اخبار قم

علی بن حسین بن محمد بن عامر، تاریخ تألیف ۳۲۸ هـ. ر. ک: تاریخ قم، ص ۱۲.

۵. از فیضیه تاجمهوری اسلامی

مهدی شریعت زاده، تهران، انتشارات علمی.

۶. از فیضیه ۱۳۴۲ تا فیضیه سال ۱۳۵۷

احمد صابری همدانی.

نک: کتاب السبعین فی فضائل امیر المؤمنین (ع) با ترجمه و تحقیق

همین نویسنده، ص ۹۹.

۷. از قم تادریا

علی اکبر مشیر سلیمی، چاپ نشده است.

ر. ک: روشندان جاوید ۴۹۶ (اثر دیگر این نویسنده)

۸. باب الجنة

در احادیث فضیلت قم و زیارت حضرت معصومه (س) و در

آخر آن قصیده «شرفنامه» که در مدح قم است ذکر شده، فارسی،

۱۶ صفحه، در سال ۱۳۴۸ چاپ شده است.

ر. ک: الذریعه، ج ۸/۲۶.

۹. برگی در تاریخ قم

سید اشرف الدین کیانی، خطی در نزد نویسنده.

۱۰. بشارات غیبی

مهدی حائری تهرانی، قم، بنیاد فرهنگی امام مهدی (عج)،

چاپ اول، ۱۳۷۲.

۱۱. بشارة المؤمنین فی تاریخ قم والقمین

حاج شیخ قوام اسلامی جاسبی، فرزند حسین.

این کتاب دارای سه بخش است: ۱- چهل روایت از خاندان

عصمت و طهارت پیرامون زمین و اهالی محترم قم (صانها الله

عن التهادم)، ۲- بانزده کرامت از کرامات حضرت فاطمه

معصومه (س)، ۳- ذکر اسامی و احوالات ششصد نفر از رجال و

محدثان و دانشمندان گذشته قم.

عباد در روزگار فخرالدوله دیلمی به زبان تازی نوشته و در آغاز شامل بیست باب بوده، لیکن بیشتر از پنج باب آن بجای نمانده است. نسخه عکسی این کتاب در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی وجود دارد

(نک: فهرست عکسی، ج ۱/۴۰۰-۴۰۲ جلد اول در دو قسمت: ۱۰۰+۱۲۰ برگ).

و نیز ر.ک: مفاخر اسلام، ج ۳/۲۵۲، رجال قم، ترجمه ریاض العلماء ج ۱/۳۵۹، سیمای بزرگان ۹۳، گنجینه دانشوران ۵۹.

۱۷. تاریخ قم

محمد حسین ناصر الشریعه، (م ۱۲۳۹ هـ)، قم، دارالعلم، ۱۳۴۵، ۱۱۲ ص.

این کتاب را مؤلف در سال ۱۳۲۴ ش منتشر کرده و بعدها بنا به درخواست مؤلف فقید، نویسنده شهیر و کثیر التالیف آقای علی دوانی آن را حک و اصلاح و با مقدمه مفصل و پاورقیها و اضافات تجدید چاپ کرده و تاکنون بارها چاپ شده است.

۱۸. تاریخچه قم و زندگینامه حضرت معصومه (علیها السلام) محمد محمدی اشتهاردی، مرکز انتشارات دارالنشر قم، ۹۶ ص، جیبی.

۱۹. تاریخ قم

علی بن حسین بن محمد بن عامر اشعری قمی. در ذکر اشعریان مقیم قم. صاحب تاریخ قم از آن یاد کرده و گفته: در سنه ۳۲۸ هـ نسخه مؤلف در زیر آوار تلف شد.

الذریعه ۳/۲۷۹، ترجمه تاریخ قم، ۱۲.

۲۰. تاریخی مذهبی قم

علی اصغر فقیهی، قم، انتشارات اسماعیلیان، ۱۳۵۰، ۳۹۶ ص، مصور، وزیری.

۲۱. تاریخ مشاهد و قبور واقعه در بلده قم

افضل الملک (م ۱۳۴۸ هـ)، چاپ تهران، ۷۲ ص.

۲۲. تحفة الفاطمیین فی احوال قم و القمیین

شیخ محمد حسین مفلس قمی، فرزند ملا محمد حسن (معروف به «اردشیره»). تاریخ تألیف: ۱۳۵۲، ج ۲. در اوّل کتاب «انجم فروزان» آمده که این اثر مأخوذ است از تاریخ قم میرزا علی اکبر فیض که در سال ۱۳۰۳ نوشته شده است.

مرحوم ملا علی واعظ خیابانی در کتاب «علماء معاصرین» ص ۱۳۰ از این کتاب نقل کرده اند.

ر.ک: الذریعه، ج ۲۶/۱۷۱ و ۴ و ج ۳/۲۷۸ و ۴۶۰-۴۶۱ و مؤلفین کتب چاپی ج ۲/۷۲۵.

۲۳. تحفة الفاطمیه الموسویه فی ذکر اخبار بلده قم

شیخ محمد علی بن حسین ارجستانی کچوئی، این اثر از

تاریخ اتمام کتاب: ۱۸ ذیحجه ۱۳۹۴، مطابق با ۱۱ دی ماه ۱۳۵۳.

۱۲. البوارق فی فضیلة قم

محمد مهدی حسینی قمی بن علی نقی، نسخه ای از آن که توسط آقای علی اکبر فیض در سال ۱۲۸۹ نوشته شده، در کتابخانه مسجد سپهسالار موجود می باشد.

ر.ک: فهرست کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار، ج ۱/۲۲۰-۲۲۱ و بخش سوم ۲۵۹، الذریعه ج ۳/۱۵۳، فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی ج ۱۴/۱۵۳ ایضاح الطریقه ۳۱۹ به نقل از الذریعه و قم در قرن نهم، مقدمه.

۱۳. تاریخ دارالایمان قم

محمد تقی بیک اریاب، قم، ۱۳۵۳.

این کتاب به درخواست میرزا سید مهد مؤتمن السلطان، حکمران قم، برای «مرآت البلدان فی احوال بلاد ایران» تألیف شده است. نسخه عکسی آن در کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی (قدس سره) وجود دارد (فهرست نسخه های عکسی، ج ۱/۴۰۳-۴۰۴).

و نیز بنگرید: فرهنگ کتابهای فارسی از قرن چهارم تا ۱۳۰۰ هـ. ش، ج ۲/۵۲۳.

۱۴. تاریخ و جغرافیای قم

غلامحسین، فرزند مهدی خان بن علی خان زند، ملقب به افضل الملک ادیب کرمانی، شرح مسافرت و گردش و پژوهشهای تاریخی و جغرافیایی این نویسنده سیاست پیشه دوره قاجاریه است.

۱۵. تاریخ قم

میرزا علی اکبر فیض. این کتاب که در عصر قاجاریه نوشته شده (سنه ۱۳۰۳)، پانزده باب دارد و از مهمترین آثار نویسنده یاد شده است. نسخه ای از آن به شماره ۱۴۵ در کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی نگهداری می شود. الذریعه ج ۲۶/۱۳۷، راهنمای جغرافیای تاریخی قم، ۱۲.

۱۶. تاریخ قم

حسن بن محمد قمی، ترجمه حسن بن علی بن حسن بن عبدالملک قمی. تهران، ۱۳۱۳ ش، ۳۵۱ ص، وزیری، به اهتمام جلال الدین طهرانی.

این ترجمه در سال ۸۰۵ و ۸۰۶ انجام پذیرفته است. مؤلف دانشمند، کتاب خویش را در سال ۳۷۸ ق به تشویق صاحب بن

هرگونه شبهه‌ای را از آنها بزداید. بخش دوم و اعظم کتاب درباره حضرت معصومه سلام الله علیها و تاریخ زندگانی ایشان است. نکته قابل توجهی که در این بخش وجود دارد، در زمینه نحوه وفات آن بانوست که مؤلف با توجه به قرائن و شواهدی احتمال شهادت ایشان را تقویت کرده است. سومین بخش از کتاب به تصاویر جالب و ارزنده‌ای از شهر قم و حرم و ضریح مطهر حضرت معصومه علیها السلام اختصاص دارد و جلوه زیبایی به کتاب بخشیده است.

۳۰. دینی‌های قم

حسین آوردی، قم، نشر برگزیده، زمستان ۱۳۷۲، ۴۹ ص، پالتویی.

۳۱. راهنمای جغرافیای تاریخی قم

(مجموعه متون و اسناد)، به کوشش مدرسی طباطبایی، قم، چاپخانه حکمت، مهرماه ۳۵/ شوال ۹۶.

۳۲. دیوان خراج قم

محمد بن مجمع، عامل قم در سالهای ۲۵۵هـ.

۳۳. دیوان خراج قم

محمد بن علی بن ابراهیم و محمد بن عیسی.

۳۴. دیوان خراج قم

احمد بن محمد، عامل قم در سالهای ۲۸۲-۲۸۵هـ.

۳۵. دیوان آب قم

ابراهیم بن علی و محمد بن علی

۳۶. دیوان آل سعد

در مورد مزارع اطراف قم.

پنج کتاب اخیر از منابع کتاب «تاریخ قم» است.

۳۷. راهنمای شهر قم

غلامحسین جواهری فرزند میرزا مهدی، متخلص به وجدی (م ۱۳۰۳هـ. ش)، قم، ۱۳۳۵، ۶۳ ص، جیبی، سربی.

۳۸. راهنمای مراکز فرهنگی شهرستان قم

گردآورنده: مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. قم، دفتر تبلیغات، زمستان ۱۳۷۰.

۳۹. راهنمای قم

حسین قاسمی نژاد (شهردار وقت قم)، با مقدمه‌ای از ابوالقاسم سالاری (فرماندار وقت قم). تاریخ نشر: ۱۳۵۳، نوروز، ۱۵۲ ص، مهر استوار قم. برخی از مباحث کتاب عبارتند از: چهره قم از دیرباز تا کنون ص ۲۷، زیارتگاهها، امامزاده‌ها، مساجد و آثار تاریخی ۳۴ مشاهیر قم ۵۳ و شناسنامه شهر قم.

مآخذ «وسيلة المعصومية» می باشد. ایشان اثر دیگری درباره قم به نام «انوار المشعشعین فی اخبار قم و القمیین» در سه مجلد نگاشته است. نسخه اصل آن در ۴۱۵ برگ رحلی از آن دانشمند محترم دکتر سید محمود مرعشی است.

۲۴. تفصیل وقایع قحطی سال ۱۲۸۸ قم

علی اکبر فیض، تاریخ تألیف ۱۲۸۹ در ۳۵ برگ نسخه منحصر به فرد آن در اختیار دکتر سید محمود مرعشی نجفی در قم می باشد.

و نیز ر. ک: راهنمای جغرافیای تاریخی قم ۱۶۱.

۲۵. تفصیل و حالات املاک و مستغلات و قنوات و بلوکات

دارالایمان قم.

ر. ک: فرهنگ ایران زمین، مجلد ۶، راهنمای جغرافیای

تاریخی قم/ ۱۶.

۲۶. جغرافیای شهرستان قم. با نقشه شهر قم و نقشه شهرستان قم.

دکتر حسین کریمان، فرزند اسماعیل (متولد ۱۲۹۲هـ. ش) نقشه قم در خرداد ماه ۱۳۲۸ برای اوکین بار توسط نویسنده دانشمند آن تهیه شده است. گرچه این نقشه مربوط به ۳۵ سال پیش است و الآن تغییرات زیادی کرده است، ولی تهیه کننده آن با زحمت فراوان کوچه‌ها را با متر و با قدم اندازه گرفته و زوایا را محاسبه نموده و به نقشه منتقل ساخته است.

ر. ک: کیهان فرهنگی، سال دوم، ۸ آبانماه ۶۴.

۲۷. جنگل مولی

سید احمد زنجانی، سفرنامه قم است که در ۱۳۳۵هـ. ق در عهد سلطنت احمدشاه قاجار نوشته شده است.

ر. ک: آشنایی با چند نسخه خطی، ۱۶۷-۱۶۸، راهنمای جغرافیای قم/ ۱۴.

۲۸. حضرت معصومه و شهر قم

محمد حکیمی، معاونت فرهنگی آستان قدس، ۱۳۵ ص، شهریور ۱۳۶۵.

۲۹. حضرت معصومه (ع) و شهر قم

محمد اصغری نژاد. حدود ۱۱۰ ص، رقیعی.

بخش آغازین این اثر صفحات قابل توجهی است درباره احادیثی که در فضیلت شهر قم و مردم آن از لسان گهربار اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام وارد شده است. به دلیل ابهاماتی که از این دست روایات و یا فرازهایی از آنها در زمینه مورد نظر مؤلف به ذهن می رسیده، نویسنده تلاش نموده

۴۷. سفرنامه قم

ناصرالدین شاه قاجار، نسخه خطی آن به شماره ۱۰۴۲۹ در کتابخانه آستان قدس رضوی موجود است.

۴۸. سفرنامه قم

میرزا غلامحسین خان افضل الملک زندی شیرازی. او در تحریر این سفرنامه وانمود کرده که کتاب را از زبان اسدالله میرزا جلال السلطان فرزند محمد تقی میرزا رکن الدوله نوشته است. چاپ انتشارات وحید، تهران، با نام تاریخ و جغرافیای قم. نسخه شماره ۶۹۷ کتابخانه مجلس شورای ملی.

ر. ک: راهنمای جغرافیای قم ۱۴.

۴۹. سفرنامه قم

میرزا حسین خان بهادر نظام مجیب الدوله. متن آن در مجله راهنمای کتاب سال ششم، ش ۶ و ۷ ص ۴۵۲-۴۶۲ به طبع رسیده است.

ر. ک: کتابشناسی آثار مربوط به قم ۱۳۰.

۵۰. سفرنامه قم

نامعلوم. نویسنده فردی روحانی است که در سال ۱۳۲۳ به اتفاق جمعی به قم سفر کرده است. نسخه آن در اختیار آیت الله لاجوردی در قم است.

۵۱. سیمای قم: از سری دیار ابرار

عبدالوحید وفائی. سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲، ۱۷۱ ص، رقی.

در این اثر تاریخ مذهبی وحدت شیعیان در قم بیش از سایر مسایل و وقایع مدنظر نویسنده بوده است.

۵۲. علی آبادنامه یا سفرنامه ذهابیه قم

در وصف راه جدید تهران به قم و منازل میان راه به قلم یکی از واقعه نویسان که در سفر سال ۱۳۰۴ امین السلطان (صدراعظم) به قم همراه او بوده است. این کتاب در اثر ارزنده استاد حسین مدرسی طباطبایی به نام راهنمای جغرافیای تاریخی قم چاپ شده است.

فهرست مجلسی ۲۷۵/۶، فهرست منزوی ۴۰۴۵/۶، راهنمای جغرافیای تاریخی قم ۱۶.

۵۳. علی آبادنامه

سرکار محمد کاظم خان کاشانی

در کتاب راهنمای جغرافیای تاریخی قم چاپ شده است.

۵۴. عملکرد شهرداری قم

روابط عمومی شهرداری. چاپ قم، ۱۳۲۴ ش، ۳۲ ص، وزیری.

۴۰. راهنمای قم

سید علی اکبر برقی، در تاریخ قم و اماکن مقدسه. نشریه دفتر آستانه قم، ۱۳۱۵ ش، رقی، ۱۷۱ ص+۶۴ ص، عکس، با مقدمه رشید یاسمی. از فرزند مؤلف شنیدم که این کتاب به زبان انگلیسی ترجمه شده است.

ر. ک: علماء معاصرین ۲۸۸، ریحانة الادب ج ۱/۲۴۹، سخنوران نامی معاصر ج ۱/۱۹۱، مؤلفین کتب چاپی ۳/۴۹۴، معجم مؤلفی الشيعة ۹۸، گنجینه دانشمندان ج ۳/۳۸۹.

۴۱. رساله فی فضل قم (در احوال و مفاخر و مناقب شهر قم)

میر منشی (میر شرف الدین حسین حسینی قمی)، فارسی است. در جلد دوم ریاض العلماء در ذیل شرح حال حسن بن محمد بن حسن قمی (حرف «ح») از آن نقل می کند.

ر. ک: الذریعه ج ۱۶/۲۷۱، قم در قرن نهم هجری. ص ۶، ریاض العلماء ج ۱، ابضاح الطریقه ج ۲/۳۳.

۴۲. رساله فضائل قم

حاج شیخ عباس قمی (متوفای ۱۳۵۹). نسخه دست نویس مؤلف در کتابخانه شخصی محقق متببع حضرت آیت الله حاج سید مهدی لاجوردی قمی وجود دارد.

ر. ک: آشنایی با چند نسخه خطی (دفتر اول)، ص ۱۰۵.

۴۳. رساله در فضائل و حالات قم (سرگذشت موسی مبرقع)

شیخ محمد سلطان المتکلمین واعظ بن ملا اسماعیل کجوری طهرانی. فارسی.

ر. ک: الذریعه ۴/۱۶۶-۱۶۷، مؤلفین کتب چاپی ۳۲۰-۳۲۱/۵، علمای معاصرین ۳۶۷.

۴۴. زندگانی حضرت معصومه (ع) و تاریخ قم

سید مهدی صحفی قمی. دینی، تاریخی، ادبی، اخلاقی با استفاده از تألیف حاج شیخ عباس قمی، ۱۲۹ ص. کتابفروشی صحفی قم. از این کتاب ملخصی نیز در ۷۶ صفحه به قطع جیبی به چاپ رسیده است. قم، ۱۳۵۲.

۴۵. زندگانی حضرت معصومه و تاریخ قم

گردآورنده و مترجم: فخرالدین آلتان، زبان: آذری.

۴۶. سالنامه ذهابیه قم

شرح مشاهدات امین السلطان صدراعظم، در سفر رسمی خود به قم در سال ۱۳۰۴. نسخه خطی این کتاب به شماره ۲۳۱۵ در کتابخانه مجلس شورا موجود است.

این کتاب مجموعه رسائل درباره قم و حاوی چند مقاله زیر است:

- ۱- خاندان صفی ۲- سکه های ضرب قم ۳- معرفی طوائف و ایالات قم در دوره ناصری ۴- حالات و املاک و قنوت قم
- ۵- اعداد و نفوس اهالی ... ۶- رساله «جوابات مسائل رکنیه» از صاحب قوانین .

گردآورنده بر این کتاب پانوشتهای مفیدی افزوده و شرح حال کوتاهی نیز از مرحوم میرزای قمی (صاحب قوانین) آورده و به منابع شرح حال این عالم بزرگ اشاره کرده، و کتاب را با فهرستهای فنی مربوطه به اتمام رسانده است.

دیباچه ای پیرامون کتابشناسی قم در دوره ناصری دارد .

۶۲. قم را بشناسید

اداره فرهنگ قم، چاپ قم، ۱۳۲۸، ۱۳۶ ص، وزیری، ۲۸۱ ص.

۶۳. دارالمؤمنین

حسین قاسمی نژاد، قم، ۱۳۵۵، ۴۵۴ ص، مصور.

۶۴. قم و روحانیت

ر.ک: گنجینه دانشوران ۱۳۷.

۶۵. قم و حضرت معصومه (ع) (چهل حدیث)

محمود شریفی، قم، نشر معروف ۱۳۷۳ (ربیع الشانی ۱۴۱۵)، ۹۶ ص، جیبی.

۶۶. کتابچه تفصیل حالات و نفوس و املاک دارالایمان قم

احتمالاً از محمد تقی بک ارباب. ۲۸ برگ دارد و نسخه آن در اختیار دکتر سید محمود مرعشی است و در راهنمای جغرافیای قم در مهرماه ۳۵ / شوال ۹۶ به چاپ رسیده است. راهنمای جغرافیای قم / ۱۳.

۶۷. کتابچه تفصیل احوالات دارالایمان قم از بدو آبادی الی یومنا

هذا

محمد تقی بیک ارباب (معروف به ارباب جان بابا) فرزند حسنعلی بیک قمی. این نویسنده فاضل دوره ناصری کتابچه فوق را به خواهش میرزا علی اکبر حکیم باشی طهرانی در سال ۱۳۰۵ تألیف کرده است و محقق متتبع استاد حسین مدرسی طباطبایی به نشر آن براساس فیلمی که در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران (به شماره ۳۸۴۳) وجود داشته در راهنمای جغرافیای تاریخی قم پرداخته است.

فرهنگ کتابهای فارسی بخش دو - ۵۲۴ و راهنمای جغرافیای قم ۱۴.

۶۸. کتابچه تفصیل و حالات دارالایمان قم

میرزا غلامحسین خان افضل الملک زندی شیرازی

۵۵. فضائل بلده قم

مولی محمد علی بن احمد قراچه داغی انصاری (م ۱۳۰۱) ر.ک: اعیان الشیعه ج ۱۰ / ۵، الذریعه ج ۱۶ / ۲۶۳ و نقباء البشر ۱۳۴۱.

۵۶. فضل قم و الکوفه

ابوالقاسم سعد بن عبدالله قمی اشعری ر.ک: الذریعه ج ۱۶ / ۲۷۲، رجال قم، قهرست شیخ ۷۶ و رجال نجاشی ۱۲۶.

۵۷. فضائل قم

کر معلی خان، فرزند حاجی محمدرضا بیک حاجی حسین قمی، متخلص به فکار.

متضمن احادیثی است که در ستایش مردم متعهد و متدین شهر قم در مجامیع روایی آمده است. افضل الملک از این کتاب یاد کرده است.

ر.ک: راهنمای جغرافیای تاریخی قم / ۱۶.

۵۸. قانون قم

علی اکبر فیض. در شرح قوانین مندرسه قمیان. از افادات قبله الانامی میرزا اسحاق مدرسی. نسخه آن در اختیار آیت الله سید مهدی لاجوردی حسینی در قم می باشد. و نیز ر.ک: راهنمای جغرافیای تاریخی قم ۱۳.

۵۹. قم از نظر اجتماعی، اقتصادی

سید حسین بن الرضا فرزند سید مصطفی برقمی. قم، چاپخانه مهر، ۶۱۶ ص، وزیری.

۶۰. قم در قرن نهم هجری ۹۰۰-۸۰۱

سید حسین مدرسی طباطبایی، قم، آذر و دی ۱۳۵۰، ۳۷۱ ص، وزیری.

این کتاب فصلی است از کتاب ارزشمند قم در چهارده قرن که مؤلف محقق و دانشمند آن در این جلد کوشیده است که با توجه به مدارک و مآخذی که در دسترس او قرار داشته، هر مطلب و نکته ای که با تاریخ قرن نهم قم تماس و ارتباطی دارد، در این کتاب ذکر کند.

نویسنده این کتابنامه از مقدمه کتاب فراوان بهره جسته است. نیز ر.ک: سیمای بزرگان / ۹۴.

۶۱. قم نامه

سید حسین مدرسی طباطبایی، قم انتشارات کتابخانه آیت الله مرعشی ۴۱۳ ص، وزیری، چاپ اول ۱۳۶۴.

۷۵. **المتخب من تاریخ قم**

حسین بن احمد حسنی نجفی البراتی
ر. ک: معجم مؤلفی الشیعه ۶۶

۷۶. **تربت پاکان**

سید حسین مدرسی طباطبائی ۲ ج.

جلد اول این کتاب ویژه آستان مقدس قم و دارای سه بخش است که بخش نخست آن مربوط به تاریخ آستانه و همراه کتابشناسی آن و بخش دوم معرفی بناها و تزیینات، و بخش سوم اسناد و احکام مربوط بدان است.

۷۷. **چکامه شرح مسافرت حضرت معصومه (ع) از مدینه به قم**

عباسخان افشار، متخلص به پریشان، ۲۳ ص.

۷۸. **حضرت معصومه فاطمه دوم (با شرحی پیرامون قم، حوزه علمیه قم، مسجد جمکران و امامزادگان قم)**

محمد محمدی اشتهاردی، قم، انتشارات علامه.

۷۹. **حضرت معصومه اور شهر مقدس قم**

نثار احمد زینپوری، قم، انصاریان، ۱۴۱۶ هـ، ۱۲۸ ص، اردو.

۸۰. **حیات حضرت معصومه قم و مختصر تاریخ قم**

دکتر سید حیدر مهدی، مکتبه طوسی، قدم گاه حیدرآباد، ۹۶ ص.

۸۱. **در حریم حضرت معصومه علیها السلام**

علی اکبر مهدی پور، نشر حاذق قم، ۶۴ ص، جیبی، ۱۳۷۳ ش.

۸۲. **ستارگان درخشان**

محمد جواد نجفی، کتابفروشی اسلامیة، تهران، ج ۹، ص ۹۵، حضرت معصومه (س)، جیبی، ۲۲۴ ص.

۸۳. **دخت آفتاب**

احمد لقمانی. کتابی است که با نگاهی ژرف به سالیان پیش از تولد حضرت معصومه علیها السلام تا حوادث پس از رحلت آن بانو پرداخته است و همراهی آفتاب بی بی با وجود پدر و برادر تحلیل شده و با گذری بر القاب حضرت و دوران زندگانی ایشان هجرت جانسوز وی ترسیم شده است.

در بخشهای دیگر کتاب، چگونگی ورود آن بانو به قم، روزهای میزبانی مردم این شهر و رحلت حضرت بیان شده و در پایان بخشی از کرامات و برکات بی بی تبیین شده است.

۸۴. **مروری بر زندگانی حضرت معصومه (ع)**

برگرفته از کتاب حضرت معصومه و شهر قم، اثر محمد حکیمی، امور تربیتی منطقه ۲ قم.

متخلص به المعی فرزند مهدی خان (م ۱۳۰۴) این کتابچه که نسخه آن به شماره ۵۵۱۴ در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران وجود دارد، در سال ۱۳۰۵ برای محمد حسن خان اعتماد السلطنه (وزیر علوم و دارالتألیف و دارالطباعة و دارالترجمه) نگاشته شده است. این کتابچه در راهنمای جغرافیای تاریخی قم چاپ شده است.

فرهنگ کتابهای فارسی، بخش دو، ص ۵۲۳، و راهنمای جغرافیای قم/ ۱۴.

۶۹. **کتابچه طوائف و ایلات دارالایمان قم**

این کتابچه جزء رسائلی است که در دوره ناصری به منظور تدوین مرآت البلدان فراهم آمده و نسخه آن در مجموعه ای که قبلاً به شماره ۷۲۵ در کتابخانه وزارت دارائی بوده و اکنون در محل کاخ گلستان نگهداری می شود. رساله در حوالی سال ۱۲۹۶ به دستور میرزا مهدی خان اعتضادالدوله، حکمران قم و کاشان، تألیف شده است. این کتابچه در «قم نامه» در سال ۱۳۶۴ ش از صفحه ۷۱ تا ۸۵ چاپ شده است.

۷۰. **کتابچه مختصر از اولیت قم و تمصیر آن و تعداد ده طائفه از قبایل سکنه آن**

ر. ک: فرهنگ ایران زمین، مجلد ۸/۶، راهنمای جغرافیای تاریخی قم/ ۱۶.

۷۱. **کتابشناسی آثار مربوط به قم**

حسین مدرسی طباطبائی، قم ۱۳۵۳ ش، بدون ذکر نام ناشر، ۲۴۳ ص. در این کتاب تعداد ۲۹ کتاب و رساله که از نیمه دوم قرن سوم هجری تا پایان دوره قاجار درباره قم به نگارش درآمد، یاد و معرفی گردیده است.

۷۲. **گنجینه آثار قم**

عباس فیض. قم ۱۳۴۹، مهر استوار، ۷۱۸ ص، مصور، وزیری، ج ۱ به نام: «قم و روضه فاطمیه» و جلد دوم به نام: «قم و مشاهد» با ۲۴۰ کلیشه چاپ اول، نشریه سال ۱۳۵۰ خورشیدی، ۷۹۴ ص.

۷۳. **گوشه ای از بازدهی انقلاب در قم**

حزب جمهوری اسلامی، قم.

۷۴. **معصومه قم یا آشیانه اهل بیت (ع)**

حاج سید تقی طباطبائی قمی، آذر ۱۳۶۵، ۴۸ ص، جیبی. نک: کتابشناسی ملی ایران ۱۳۶۵، نیمه ۵۷، ص ۵۶.